

Nr 14

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i folkbokföringsförordningen.

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagen väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 181 i andra kammaren av herr *Ståhl*.

I motionen föreslås, »att riksdagen i skrivelse till Kung. Maj:t måtte begära sådan ändring av folkbokföringsförordningen att nyfödda barns samtliga förnamn skall anmälas till pastorsämbete senast sex veckor efter barnets födelse».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtats yttranden från statistiska centralbyrån och domkapitlet i Uppsala.

Gällande bestämmelser

De viktigaste bestämmelserna om hithörande frågor återfinns i 16 och 17 §§ *Kungl. Maj:ts folkbokföringsförordning den 28 juni 1946*. Enligt dessa författningsrum skall barns födelse och förnamn för barnet anmälas hos pastor så snart ske kan och senast inom sex veckor efter dess födelse. Om detta försummas finns vissa tvångsmedel. Anmälningsskyldigheten, som principiellt åvilar barnets föräldrar, gäller ej förnamn, såvida barnet döpts inom svenska kyrkan. Undantaget är motiverat av att, när dop förrättats av präst i svenska kyrkan, dopförrättaren jämlikt 37 § 3 mom. *kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946* (nr 801) ofördröjligen skall underrätta vederbörande kyrkobokförare om dopet (och därvid givet namn).

Förnamn, som efter vederbörlig anmälan blivit infört i födelse- och dopbok, må ej ändras. Däremot kan ytterligare förnamn tilläggas, om namnet ges vid dop, som förrättas eller bekräftas inom svenska kyrkan. Efter sådant dop kan namn icke ändras, och ej heller må därefter tilläggas ytterligare förnamn. Från dessa regler om hinder för senare ändring och tillägg kan dock statistiska centralbyrån, om synnerliga skäl föreligger, medge undantag. Vidare finns vissa regler i syfte att förhindra att förnamn, som uppenbarligen kan väcka anstöt eller åtlöje, ges vid dop inom svenska kyrkan eller efter dop inom annat trossamfund antecknas i kyrkoböckerna.

Enligt kungl. förordningen den 13 september 1864 (nr 55) *angående ändring av 3 kap. 2 § kyrkolagen jämte förklaring av 3 § samma kapitel* skall

även dop ske inom sex veckor efter barnets födelse, men någon påföljd, om denna tid överskrides, ifrågakommer ej.

Ett barns födelse kan sålunda föranleda registreringsåtgärder vid tre tillfällen, nämligen vid födelsen, vid namnanmälning och vid dop.

Länsbyrån för folkbokföringen (länsstyrelsen) skall underrättas både om ett barns födelse och om namngivningen. Vid senare namngivning meddelas länsbyrån efter hand som namnen blir införda i kyrkböckerna.

Underrättelse om barnets födelse — men ej om senare namngivning — vidarebefordras till statistiska centralbyrån, som är riksbyrå för folkbokföringen. Varje födelse skall dessutom för tillämpningen av lagen om barnbidrag inom 14 dagar efter inskrivningen i födelseboken anmälas till barnvårdsnämnden enligt 3 § Kungl. Maj:ts kungörelse den 25 augusti 1947 (nr 660) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen den 26 juli 1947 om allmänna barnbidrag. Däremot är det ej stadgat att barnvårdsnämnden också skall underrättas om senare namngivning. Såväl då födelsen anmäls som då sedermera namn givits, tillagts eller ändrats, skall varje gång på länsbyrån präglas plåt med födelsenamnen samt distribueras avtryckskort till två egna register samt till pastorsämbetets och den lokala skattemyndighetens två skilda register.

Frågans tidigare behandling

Orsaken till att vid folkbokföringsförordningens införande år 1946 gjordes åtskillnad i fråga om rätten att vid dop inom och utom svenska kyrkan tillägga nya namn var, att det vid dop inom svenska kyrkan kan kontrolleras att namn ej ges, som är ägnat att väcka anstöt eller åtlöje.

I proposition år 1946 med förslag till folkbokföringsförordning (nr 255 s. 183—185) uttalade chefen för finansdepartementet, statsrådet Ernst Wigforss, bl. a. att det med hänsyn till dissenterlagkommitténs pågående arbete icke torde vara lämpligt att ingå i prövning av frågan huruvida dop, förrättat inom främmande trossamfund, borde i förevarande hänseende likställas med dop inom svenska kyrkan. — I ett interpellationssvar i andra kammaren den 7 december 1948 beträffande detta spörsmål åberopade statsrådet Wigforss även berörda uttalande i propositionen.

Dissenterlagkommittén ansåg i betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. (SOU 1949:20 s. 184—185), att förnamn icke borde få tilläggas annat än i samband med dop, men att det ej funnes tillräckliga skäl att göra skillnad mellan dop inom svenska kyrkan och dop i annan ordning.

I proposition år 1951 med förslag till religionsfrihetslag (nr 100 s. 128—129) föreslogs, att avgörandet av förevarande fråga skulle uppskjutas i avbidan på utredning av 1949 års folkbokföringssakkunniga. Dessa har år 1951 upphört med sin verksamhet, men arbetet fullföljes av en inom finansdepartementet tillkallad sakkunnig.

Yttranden

Statistiska centralbyrån anför, att olägenheter särskilt vållas av dels att aviseringen om barns födelse till olika myndigheter måste ske så tidigt, att det ej ens är att begära, att föräldrarna i allmänhet då skall ha hunnit ge barnet namn, och dels barnavårdsnämndernas besvär av att det ej är föreskrivet att de skall underrättas om den senare skeende namngivningen. Blott i mindre grad förorsakades olägenhet av det dubbelarbete som skedde genom att namn finge tilläggas vid dop. Ämbetsverket anser det emellertid önskvärt med åtgärder för att effektivisera allmänhetens anmälningsskyldighet vid namngivning och framhåller, att i varje fall synes lagstiftningsåtgärder ej böra vidtagas förrän efter omsorgsfull utredning. Centralbyrån slutar sitt yttrande med att under hänvisning till den utredning, som pågår i viss del av ämnet, förklara sig ej kunna omedelbart tillstyrka motionsyrkandet.

Med bifogande av ett särskilt yttrande av kyrkobokföringsinspektören tillstyrker *domkapitlet i Uppsala* bifall till motionen.

Utskottet

Den genom motionen väckta frågan gäller närmast huruvida det efter tillkomsten av 1951 års religionsfrihetslag är berättigat att göra skillnad mellan barn, som döpes inom svenska kyrkan och i annat trosamfund, så att endast de förra men ej de senare kan, sedan förnamn anmälts hos pastor, tilläggas ytterligare namn vid dopet. För att åstadkomma likställighet har motionären föreslagit, att nyfödda barns samtliga förnamn skall anmälas till pastorsämbete senast sex veckor efter barnets födelse.

Åtskillnaden i dessa fall sammanhänger bl. a. med de olika regler som gäller för att hindra, att ett barn gives namn som kan väcka anstöt eller åtlöje.

Bestämmelser om hithörande frågor återfinns i huvudsak i folkbokföringsförordningen. Inom finansdepartementet pågår emellertid en utredning av vissa frågor rörande folkbokföringsväsendet, bl. a. sådana registreringsfrågor som beröres av lösningen av förevarande spörsmål.

Utskottet, som i och för sig delar motionärens uppfattning om att det nuvarande tillståndet efter religionsfrihetslagens tillkomst framstår som inkonsekvent, anser sig dock med anledning av pågående utredning icke nu böra taga slutlig ståndpunkt till hur förhållandet bör undanröjas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:181 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 april 1956

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Osvald, Grym, Axel Jansson, Herbert Hermansson, Ebbe Ohlsson, Krügel* och Georg Carlsson;

från a n d r a kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Åhman, Johansson i Torp, Levin, von Seth, Andersson i Dunker, Andersson i Ryggestad och Berggren.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering